

DOORONTWIKKELING JONGERENRECHTBANKEN NEDERLAND 2017 E.V. incl. strategisch perspectief

Project: Pilotjaar 3 van het Project Jongerenrechtbanken Nederland

I. Inleiding

Na een Voorbereidingsjaar (schooljaar 2014/2015) en twee, op grond van de jaarlijks gestelde Mijlpalen geslaagde pilotjaren (2015/2016 en 2016/2017) staat de Stichting Jongerenrechtbanken Nederland in het derde en laatste pilotjaar voor twee grote uitdagingen:

1. Het op basis van ervaring en onderzoek vaststellen van de voor ons land bruikbare Jongerenrechtbanken-formule
2. Zeker stellen (ook financieel) dat de Jongerenrechtbanken na het pilotproject worden gecontinueerd, in Amsterdam en ook elders.

Het voorgaande vergt van onze kleine, nog jonge stichting een buitengewone inspanning op vele fronten. Gelukkig worden wij daarbij bijgestaan door uiterst professionele en gedreven (free lance) stafmedewerkers, en door de actieve, en vaak vrijwillige medewerking van OM, politie, rechtbank en advocatuur. En last but not least, zonder de financiële steun van de betrokken private fondsen waren wij nooit zover gekomen als wij nu zijn.

De benodigde extra inspanningen in het laatste pilotjaar vergen echter ook extra menskracht, en dus meer geld dan in de vorige drie 'reguliere' pilotjaren. In het onderstaande hopen wij overtuigend te onderbouwen voor welke werkzaamheden die gelden nodig zijn, en op welke wijze wij de desbetreffende kosten denken te kunnen dekken.

2. Achtergrond

Zie: www.jongerenrechtbanken.nl

3. Stand van zaken in kort bestek

- Privaat initiatief m.m.v. scholen, OM, politie en rechtbank in Amsterdam
- Initieel vierjarig (m.i.v. schooljaar 2014/2015) pilotproject op inmiddels vier Amsterdamse VO-scholen
- Resultaten Pilotjaar 2 (2016/2017) - zie document 'Mijlpalen Pilotjaar 2 (2016/2017)'
- Derde en laatste pilotjaar 2017/2018 in september 2017 van start gegaan
- Begeleid door twee verschillende evaluatie- en effect-onderzoeken (t.w. door Universiteit Leiden en Motivaction): eerste tussenrapportages opgeleverd (nog vertrouwelijk)
- Eindrapportages na afloop van derde pilotjaar (oktober 2018)

4. Tussentijdse strategische evaluatie

O.a. vanwege het feit dat het Amsterdamse pilotproject tot op heden grotendeels aan de verwachtingen voldoet, en vanwege de serieuze interesse van andere dan de reeds deelnemende partijen (gemeenten, andere scholen) vond eind 2016 binnen het stichtingsbestuur onder begeleiding van Ernst & Young een strategische evaluatie en heroriëntatie plaats t.a.v.:

- De mogelijke doorontwikkeling van het Jongerenrechtbanken-model elders, d.w.z. reeds voordat het Amsterdamse pilotproject eind 2018 is afgerond en finaal geëvalueerd. Dit incl. een oriëntatie t.a.v. een mogelijke functie in het publieke domein, d.w.z. scholen als opleidingsplaatsen in omgeving/wijk/gemeente, waarbij niet alleen de schoolleiding, maar ook OM/politie beroep kunnen doen op de Jongerenrechtbank ter plaatse voor het oplossen van conflicten.

- De gerichte uitwerking van contacten met serieus geïnteresseerde scholen, resp. gemeenten elders, m.n. in Hollands Kroon en Zoetermeer

- De ontwikkeling van business cases voor:

(1) de voortzetting van de Jongerenrechtbanken op de vier scholen van de Amsterdamse pilot, incl. de uitbreiding met andere scholen

(2) eventuele vervolgpilots

(3) de uiteindelijke uitrol elders na afloop van het initiële pilotproject

- De inventarisatie van bestaande en bij vervolg/doorontwikkeling mogelijk te betrekken stakeholders, zowel organisatorisch als financieel

- Het functioneren van de organisatie van de stichting, resp. de consequenties voor organisatie (in- en extern) en bestuursmodel in de (naaste) toekomst.

Meer specifiek: de noodzaak tot het op korte termijn versterken van de personele bezetting/projectleiding met het oog op de verdere ontwikkeling van een professionele, op haar taken afgestemde werkorganisatie.

5. Globaal projectplan 2017 e.v.

5.1 Strategisch kader

A. Maatschappelijke legitimatie

Het lopende Amsterdamse pilotproject heeft ons geleerd dat de Jongerenrechtbanken naast de primair (preventief) jeugdstrafrechtelijke, ook andere maatschappelijke legitimaties kennen, t.w.:

1. Jeugd en samenleving: methodiek om een gemeenschap (i.c. jongeren) conflicten en problemen eerst zelf op te laten lossen, zodat de overheid niet (meteen) hoeft op te treden
Aspecten: verantwoordelijkheid, participatie, kostenbesparing

2. Educatie van jongeren: licht theoretisch onderwijs en ervarend leren over de werking van rechtsstaat, recht en redelijkheid

Aspecten: onderwijs/bewustwording, burgerschapsvorming

3. Jeugdstrafrecht:

- Voorkomen van onnodige strafrechtelijke escalatie bij jongeren

Aspecten: preventie, humanisering van het recht, herstelrecht, efficiency

B. Ontwikkeling netwerk van stakeholders

Het voorgaande geeft ook aan dat de huidige stakeholders van de Amsterdamse pilot, t.w.:

- *Organisatorisch:* deelnemende scholen, lokale politie/OM/rechtbank/advocatuur

- *Financiering:* 99% private fondsen

binnen afzienbare tijd uitgebreid moeten worden met:

- *Organisatorisch:* relevante, (bij voorkeur) bestaande lokale uitvoerende organisaties

- *Financiering:* Lokaal/decentraal: o.m. gemeenten, scholen, rijksoverheid, lokale fondsen.

Bovenlokaal: o.m. rijksoverheid, private fondsen

C. Ontwikkeling business case

- Waar de Amsterdamse pilot 100% privaat door de initiërende Stichting wordt gefinancierd, is het ons doel de kosten van de uitvoering gaandeweg decentraal door n.t.b. uitvoerende 'afnemers/gebruikers' te laten dekken.

- Dit kunnen publieke (bijv. gemeenten, scholen) en/of wellicht private (bijv. grote sportverenigingen) partijen zijn.

- De kosten van de t.a.v. de kwaliteit superviserende Stichting worden gedekt uit licentiefees, betaalde adviezen en/of subsidies/donaties van derde partijen (overheden en/of private fondsen).

D. Perspectief organisatie/verantwoordelijkheden

- De initiërende stichting zou zich alsdan moeten ontwikkelen van 100% projecteigenaar (van de Amsterdamse pilot) naar de licentiegever van een qua proces en effect bewezen, gecertificeerd concept/model, dat door en/of voor rekening van n.t.b. decentrale licentienemers wordt uitgevoerd.

- De stichting houdt daarbij q.q. toezicht op de kwalitatieve uitvoering, verzorgt de opleiding en nascholing (van de jongerenrechtbanken en hun opleiders) en verzamelt/evalueert data uit de praktijk van de Jongerenrechtbanken, adviseert en verzorgt R&D.

E. Perspectief governance/bestuur

- Waar de Stichting (resp. haar bestuur) in de initiatief-, definitie- en eerste pilotfase 100% verantwoordelijkheid nam voor ontwikkeling t/m uitvoering, wordt haar bestuurlijke rol in de fase van verdere uitrol van het alsdan bewezen concept alsdan gaandeweg 'afstandelijker', d.w.z. op vnl. kwalitatief aanstureniveau gedelegeerd aan een professionele staf, en op uitvoeringsniveau door de decentrale licentienemende partijen contractueel overgenomen.
- Parallel daaraan ontwikkelt het bestuur zich van een 'werkbestuur' naar een DB/AB-bestuur, en uiteindelijk naar een Raad van Toezicht, resp. van een bestuur van specialistische professionals naar een door ervaren bestuurders bemenste RvT.

5.2 Projectplan Pilotjaar 3 (schooljaar 2017/2018)

Uitgangspunt voor de werkzaamheden in het derde pilotjaar zijn de door het bestuur vastgestelde Mijlpalen 2017/2018 - zie Bijlage 2.

In dat kader kent het derde pilotjaar feitelijk twee hoofd-activiteiten, t.w.:

A. De afronding van het initiële Amsterdamse pilotproject (schooljaar 2017/2018)

B. De doorontwikkeling van de Jongerenrechtbanken, meer specifiek de bewerkstelling van:

- de voorzetting, resp. uitbreiding van de Jongerenrechtbanken in Amsterdam na de pilot
- mogelijke vervolgpilot(s) elders
- de verdere uitrol van Jongerenrechtbanken in andere omgevingen, resp. op meer/andere scholen in Nederland, en wellicht elders

De twee hoofd-activiteiten worden hierna als volgt uitgewerkt.

Ad A: De afronding van het initiële Amsterdamse pilotproject (in schooljaar 2017/2018)

Het belangrijkste doel van Pilotjaar 3 betreft de oplevering van de complete set definitieve deliverables, benodigd om Jongerenrechtbanken effectief te draaien. De opzet van dit 'Handboek Jongerenrechtbanken Nederland' (werktitel) wordt voor eind 2017 door het bestuur vastgesteld.

Operationeel verschilt het derde pilotjaar niet van het vorige: de werving en opleiding van de nieuwe instroom Jongerenrechters, en het draaien van het gewenste aantal zaken. Dit laatste pilotjaar echter op vier scholen, aangezien het Comenius Lyceum (Amsterdam West) in september jl. van start is gegaan. En voorjaar 2018 starten de werving en opleiding op het Waringherlant College in Hollands Kroon.

In *inhoudelijk* opzicht zijn de aanbevelingen uit de tussenrapportage van de Universiteit Leiden in training en draaiboek verwerkt, zodat deze in Pilotjaar 3 geïmplementeerd worden.

Wat betreft het *onderzoekstraject* wordt door de Universiteit Leiden in Pilotjaar 3 onderzocht of de aanbevelingen uit de tussenrapportage correct worden geoperationaliseerd, waarna alle bevindingen en slot-aanbevelingen worden beschreven in de overeengekomen eindrapportage, die in concept voor de zomer van 2018 wordt opgeleverd, in definitieve vorm in november 2018.

Motivaction voert in december 2017 een e-safari uit, en in mei 2018 de derde en laatste enquête, waarna de overeengekomen eindrapportage van het normen- en waardenonderzoek voor de zomer van 2018 plaatsvindt.

Op het gebied van de *marketing-communicatie* is in het derde en laatste pilotjaar alles gericht op contacten met stakeholders die een vervolg van de Jongerenrechtbanken mogelijk kunnen maken. Belangrijk project daarbij is de “Conferentie Jongerenrechtbanken – van pilot naar werkelijkheid”, die op 7 november 2017 in het Kinderrechtenhuis Nederland in Leiden wordt georganiseerd.

Op het gebied van *ICT* wordt in het laatste pilotjaar de basis gelegd voor een qua operationele functionaliteiten op de Jongerenrechtbanken toegesneden web-based informatiesysteem.

Organisatorisch wordt de uitvoering op de scholen binnen de bestaande sterkte gerealiseerd. Het projectteam kon reeds versterkt worden met een assistent-projectleider, enerzijds ter ontlasting van projectleider Gert Jan Slump en bestuur, anderzijds ten behoeve van de doorontwikkeling van het project.

Financieel wordt voor de afronding van de pilot op hoofdlijnen uitgegaan van de oorspronkelijke 4-jarige begroting/dekkingsplan. Additioneel daarin zijn de (reeds gedekte) kosten van de hierboven genoemde assistent-projectleider, alsmede extra budget voor communicatie stakeholders, externe promotie en ICT.

Daarnaast is sprake van enkele uit Pilotjaar 2 overlopende posten, resp. reserveringen met betrekking tot (1) de organisatie van de conferentie en (2) de twee onderzoeken. Zie kolom 2 van Bijlage 3.

Ad B. Doorontwikkeling Jongerenrechtbanken

Het bewerkstelligen van de doorontwikkeling van de Jongerenrechtbanken behelst drie verschillende trajecten, t.w.:

- # De voorzetting, resp. uitbreiding van de Jongerenrechtbanken in Amsterdam na de pilot
- # Mogelijke vervolgpilot(s) elders
- # De verdere uitrol van Jongerenrechtbanken in andere omgevingen, resp. op meer/andere scholen in Nederland, en wellicht elders.

Nadere toelichting van de drie resp. trajecten:

De voorzetting, resp. uitbreiding van de Jongerenrechtbanken in Amsterdam na de pilot

- Het staat inmiddels vast dat de vier scholen van de Amsterdamse pilot ook na het laatste pilotjaar willen doorgaan met de Jongerenrechtbanken, en dat zij minimaal bereid zijn de interne kosten voor het draaien van de Jongerenrechtbanken geheel ten laste te brengen van hun lopende exploitatie.

- De stichting maakt ondertussen een plan op welke wijze haar kwalitatief superviserende en uitvoerende rol t.a.v. deze vier scholen georganiseerd, begroot en gefinancierd gaat worden. Hiervoor zijn reeds contacten gelegd met o.a. de gemeente Amsterdam.

- Inmiddels hebben vier andere VO-scholen zich bij de stichting gemeld omdat zij ook met Jongerenrechtbanken willen gaan werken: Het Amsterdams Lyceum, het St. Nicolaas Lyceum, het Montessori Lyceum Amsterdam en het Metis Montessori Lyceum. In het laatste pilotjaar wordt onderzocht op welke wijze dit organisatorisch en financieel mogelijk gemaakt kan worden.

Mogelijke vervolgpilot(s) elders

Het gaat in eerste instantie om twee-jarige vervolgpilots in de gemeenten Hollands Kroon en Zoetermeer.

Wat betreft *Hollands Kroon*:

- is de directie van het Wieringerland College (Wieringerwerf) akkoord met een start in schooljaar 2018/2019
- zijn OM/politie/rechtbank (Haarlem, resp. Alkmaar) enthousiast, en beschikbaar om te starten.

Wat betreft *Zoetermeer* willen drie scholen starten en zijn onderhandelingen gaande met OM, politie, Halt en gemeente over de exacte opzet en financiering.

De verdere uitrol van Jongerenrechtbanken in andere omgevingen, resp. op meer/andere scholen in Nederland, en wellicht elders

Bij de verdere uitrol is uitgangspunt dat de Jongerenrechtbanken worden opgezet op minimaal drie scholen binnen een redelijk grote gemeente. In geval van de mogelijkheid van een aantal scholen in een aantal gemeenten, wordt er in principe naar gestreefd dat deze binnen één arrondissement liggen, zodat de lijnen naar OM, politie en rechtbank kort gehouden kunnen worden.

In het afgelopen pilotjaar werd op uitnodiging een presentatie gegeven aan de OMO, een grote scholenvereniging in West Brabant (www.omo.nl). Ook werden contacten gelegd in Maastricht en Utrecht.

5.3. Begroting en dekkingsplan

Zie Bijlage 3: Begroting/dekkingsplan 2017/2018 e.v.

5.3.1 Planning begrotingstraject 2017/2018 i.h.a.

Pilotjaar 3: de reguliere afronding van het Amsterdame pilotproject

Zie kolom 2 van Bijlage 3.

Op dit moment is 64% van de kosten door harde toezeggingen gedekt. Aanvragen ter dekking van de resterende 36% gaan in oktober 2017 uit.

De voorzetting, resp. uitbreiding van de Jongerenrechtbanken in Amsterdam na de pilot

Zoals hierboven reeds gesteld, wordt met de scholen en o.a. de gemeente Amsterdam gesproken over de dekking van de desbetreffende kosten. Streven is hierover voor het eind van het derde en laatste pilotjaar zekerheid te hebben.

Mogelijke vervolgpilot(s) elders

Wat betreft *Hollands Kroon*:

- staat de vervolgpilot separaat begroot (etc.) in kolom 3 van Bijlage 3.
- wordt met de gemeente Hollands Kroon onderhandeld over de dekking van de desbetreffende kosten, en een aanvraag voorbereid bij lokale fondsen.
- wordt ervan uitgegaan dat de dekking eind 2017 beschikbaar is, zodat in maart 2018 op het Wiringherland College met de werving en opleiding begonnen kan worden.

De verdere uitrol van Jongerenrechtbanken in andere omgevingen, resp. op meer/andere scholen in Nederland, en wellicht elders

Hierop wordt in de volgende paragraaf ingegaan.

5.3.2 Extra kosten t.b.v. de doorontwikkeling van de Jongerenrechtbanken

Zoals in de inleiding gesteld, is het laatste pilotjaar een cruciaal jaar voor de doorontwikkeling van de Jongerenrechtbanken na afloop van het initiële pilotproject.

Daarom worden in kolom 4 van Bijlage 3 de o.i. benodigde extra kosten begroot, d.w.z. additioneel t.o.v. de in kolom 2 opgenomen reguliere kosten m.b.t. het derde en laatste pilotjaar.

Begroting extra kosten - deze betreffen specifiek:

- de opleiding en inzet van een derde externe trekker, met name voor de in de loop van het laatste pilotjaar al toetredende scholen in Amsterdam en/of elders.

Aangezien onze huidige twee externe trekkers (Kim Roelofs en Joost Oude Groen) dit schooljaar in Amsterdam bij vier in plaats van drie scholen betrokken zijn, en Kim Roelofs Hollands Kroon gaat doen, is hier extra capaciteit nodig.

- extra uren voor algemeen/inhoudelijk projectleider Gert Jan Slump vanwege toegenomen werkzaamheden t.b.v. projectcoördinatie en doorontwikkeling i.h.a.

- extra uren voor een (tijdelijk) geïntensiveerd overleg van het projectteam (incl. externe trekkers en vertegenwoordiger bestuur)

- budget voor m.n. de ontwikkeling van social media

- budget voor de ontwikkeling van een "JRB Junior Platform" (werktitel), bedoeld als een netwerkorganisatie van jongerenrechters, ex-jongerenrechters, HBO- en WO-studenten, betrokkenen bij belangenclubs van jongeren (het Laks, de Nationale Jeugdraad e.d.) en geïnteresseerde jongeren/adolescenten i.h.a., die o.a. als basis zou kunnen dienen voor de werving en opleiding van jonge, gedreven externe trekkers.

- substantieel budget voor het voor de doorontwikkeling van de Jongerenrechtbanken cruciale ICT-systeem.

- budget voor werkzaamheden die specifiek t.b.v. de doorontwikkeling i.h.a. verricht moeten worden, en waarvoor binnen de andere deelbudgetten geen ruimte is.

Dit betreft met name het in par. 3.2 ad A genoemde 'Handboek Jongerenrechtbanken Nederland' (werktitel), en de ontwikkeling van de in de Mijlpalen 2017/2018 genoemde Plan van Aanpak Jongerenrechtbanken 2018 e.v., en het Projectplan Doorontwikkeling Jongerenrechtbanken

Dekking extra kosten

Voor de dekking van de in dit laatste jaar extra benodigde €75k wordt allereerst beroep gedaan op de fondsen die het pilotproject eerder steunden, d.w.z. een aanzienlijk groter beroep dan alleen de dekking van de in kolom 2 opgenomen reguliere kosten m.b.t. het derde en laatste pilotjaar. Daarnaast wordt een aantal andere fondsen aangeschreven, en wordt goed contact gehouden met de gemeente Amsterdam voor mogelijke extra dekking t.a.v. de hoofdstedelijke Jongerenrechtbanken.

Amsterdam, 15 oktober 2017

Stichting Jongerenrechtbanken Nederland
Sarphatistraat 100hs
1018 GV Amsterdam
M: +31 (0) 654 29 15 27
E: eymert@jongerenrechtbanken.nl
W: www.jongerenrechtbanken.nl